

Norėčiau paukšteliu...

Linas JUČAS

"Respublikoje" išspausdinus rezistentų, tremtinių kūrybos dainas, parašė, paskambino nemažas būrys skaitytojų. Klausiausi skaudžių istorijų ir supratau, kad mūsų tėvus, senelius tos dainos ne tik ramino, guodė, su jomis lietuviai kovojo, už jų dainavimą teko ir nukentėti. Štai ką papasakojo klaipėdietis Ignas STANIUS.

"Gimiau ir užaugau dabartinio Skuodo rajono Kernų kaime. Baigiau Skuodo gimnaziją. Vos pradėjęs eiti į pradinę mokyklą, būdamas 8 metų, ėmiau dainuoti chore, iš pradžių vaikų, po to - gimnazijos, bažnytiniam. Po darbo, šventinėmis dienomis, kai tik susiedavo 2-3 jauni žmonės, tuoj išsiedavo lietuviški posmai. Tarsi lenktyniaudami tai viename, tai kitame sodžiaus gale traukdavome gimtojo krašto dainas.

1948 metų gegužės 22 dieną iš Kretingos, kur mokytojavau, buvau be jokios priežasties išvežtas į Siberiją, į Irkuto skritį. Kelionėje sužinojau, kad kitame vagone vežami ir mano tėvai, broliai, sesuo ir daug pažįstamų. Galutinėje stotyje - Irkute priprašiau enkavedistų, kad pervestų mane pas tėvus...

Sulaipino į automašinas, ir, susėdę ant savo "mantos", šeši jaunuoliai, nors ir pro ašaras, užtraukė lietuvišką dainą. Tai tiesiog pritrenkė mus lydėjusius enkavedistus bei vietinius gyventojus.

Kai mus "apgyvendino" taigoje, ji skambėjo nuo mūsų dainų ir giesmių. Dažnai uždainuodavome:

Norėčiau paukšteliu,
Kregždele, gandreliu,
Nuskrisčiau aš kasryt
Tėvynę aplankyti.
Nerimsta man širdis,
Vis spaudžia ilgesys,
Ten mintys ir sapnai,
Kur mylimi tėvai.
Saulelė ten skaisti,
Gėlelė ten kvapi,
Jausmai ten nekalti,
Mergina taip skaisti.

Paukšteliai bet sparnai,
Mums duoti tik jausmai,
Gal jų karšta liepsna
Sieks šalį mylimą?..

Ant perono stoty
Dideliam užesų
Traukinys su savo galingai...
Mūsų brolių šimtai
Su menkais ryšuliais
Iškeliavo kelionėn vargingon.
Neliūdėki, sesut,
Tujen lauki manęs,
Laistyk rūtas savajam daržely.
Mes sugrįšim tada,
Kai šalis bus laisva,
kai žydės gėlės tavo daržely.
Aš parėjau namo,
Buvo liūdna ramu,
Ašarom palaisčiau gėlele,
Ir nuvyto tada
Šypsena ir viltis
Ir tavoji alyvų šakelė.

Enkavedistai, matydami, kad negali mūsų sugniuždyti morališkai, sufabrikavo bylą ir mus, penkis jaunuolius, 1949 m. rugsėjo 29 d. areštavo bei priteisė visiems po 25 metus ir 5 metus teisių atėmimo. Man buvo dar vienas kaltinimas: aš vienam vietiniam komunistui papasakojau apie Rėinių žudynes, o karo tribunolas įvertino tai kaip "kleveta na sovetskų deistvitelnost."

1950 m. lapkričio "švenčių" išvakarėse mus nuplukdė į Magadaną, kur jau buvo sniego ir 20 laipsnių šalčio. Kol apie 3000 kalinių surikiavo ir suskaičiavo, praėjo trys valandos. Aš apšalau kojas (buvau basaminčia apsiavęs kiaurais batais), ir mane paguldė į kalinių ligoninę. Mano draugus išvežė į urano rūdynus. Ten jie susirgo spinduline liga.

Nors daina atnešė ir daug nemalonės, tačiau su šiuo ištikimu draugu nesiskiriu ir toliau. Grįžęs į Lietuvą, 1958 metais vėl išitraukiau į choras, ansamblius ir juose dalyvavau iki pat išėjimo į pensiją. Turiu net "Saviveiklos žymūno" apdovanojimą..."